

KPSS-ÖABT

2022

PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK

KONU ANLATIMLI ALAN BİLGİSİ - ALAN EĞİTİMİ

QR KODU OKUTARAK
UYGULAMAYI İNDİR
VİDEO DERSLERİ HEMEN İZLE

Lütfen detaylı bilgi için ön sözü okuyunuz.

PEGEM AKADEMİ

Komisyon

ÖABT Psikolojik Danışma ve Rehberlik Konu Anlatımı

ISBN 978-0-2021-0047-0

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruşun izni alınmadan kitabı tümü ya da bölümleri, kapak tasarımları; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayinevimize bilgi vermesini ve bandolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde faaliyet yürüten uluslararası akademik bir yayinevidir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan WorldCat ve ayrıca Türkiye'de kurulan Turcademy.com tarafından yayını taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

16. Baskı: Eylül 2021, Ankara

Proje-Yayın: Ümit Dilaver

Dizgi-Grafik Tasarım: Gülnur Öcalan

Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Vadi Grup Basım A.Ş.

Saray Mah. 126. Cad. No: 20/A

Kazan/ANKARA

(0312 394 55 91)

Yayinci Sertifika No: 36306

Matbaa Sertifika No: 49180

İletişim

Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.

No: 141/33, Yenimahalle/Ankara

Yayinevi: 0312 430 67 50

Dağıtım: 0312 434 54 24

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

İnternet: www.pegem.net

E-ileti: pegem@pegem.net

WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Değerli Okuyucularımız,

Elinizdeki bu kitabı, Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Alan Bilgisi Testi (ÖABT-Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik) kapsamındaki soruları çözmek için gerekli bilgi, beceri ve teknikleri edinme ve geliştirme sürecinde siz değerli okuyucularımıza kılavuz olarak hazırlanmıştır.

Kitabın hazırlanış sürecinde, sınav kapsamındaki temel alanlarda kapsamlı alanyazın taraması yapılmış, bu kitabın gerek ÖABT'de gerekse gelecekteki meslek hayatınızda ihtiyacınızı maksimum derecede karşılayacak bir başcu kitabı niteliğinde olması hedeflenmiştir.

Düzenli, güncel ve anlaşılır bir dilde yazılan konu anlatımları, geçmiş sorular ve detaylı açıklamalarıyla desteklenmiş, her ünite içeriği ÖSYM formatına uygun, çözümü test sorularıyla pekiştirilmiştir. Ayrıca konu anlatımlarında verilen bilgi ve çözüm tekniklerine ek olarak uyarı kutucuklarıyla önemli konulara dikkat çekilmiştir.

Yoğun bir araştırma ve çalışma sürecinde hazırlanmış olan bu kitabıyla ilgili görüş ve önerilerinizi pegem@pegem.net adresini kullanarak ya da 0538 594 92 40 numaralı telefona WhatsApp üzerinden iletmeyi yeterli olacaktır.

Geleceğimizi güvenle emanet ettiğimiz siz değerli öğretmenlerimizin hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimlerine katkıda bulunabilmek umidiyle...

Başarılılar...

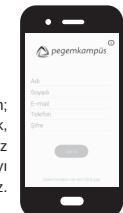
Kitabın baskı tarihinden sonra gerçekleşen değişikliklere aşağıda yer alan kodu okutarak ulaşabilirsiniz.

Uygulamanızı Kullanabilmeniz İçin Aşağıdaki Adımları Takip Ediniz:

Kapaktaki QR kodunu herhangi bir kod okuyucu uygulaması ile okutarak ilgili Pegem uygulamasını indirebilirsiniz.

Üyelik ekranına erişebilmek için; “Kayıt Ol” butonuna tıklayarak, üyelik formunu eksiksiz doldurduktan sonra uygulamayı kullanmaya başlayabilirsiniz.

Üye girişini yaptıktan sonra açılan pencerede sol tarafta bulunan kategoriler menüsünden “Aktivasyon Kodları”’nı, seçerek “Kod Ekle”’ye tıklayıp kitabımla birlikte size iletilen aktivasyon kodu ile aktivasyon işlemlerini gerçekleştirebilirsiniz.

Aktivasyonunu yapmış olduğunuz konu anlatım kitabınızı “Video Dersler” sekmesinden görüntüleyebilir ve videolarınızı izlemeye başlayabilirsiniz.

Kitabın içerisindeki QR’ı okutarak ilgili kitabımların videolarını izleyebilirsiniz.

Pegem Kampüs Web Sitesi Üzerinden Videolarınıza Erişebilmek İçin Aşağıdaki Adımları Takip Ediniz:

- 1 Mevcut tarayıcınıza <https://dijital.pegemkampus.com> yazarak web sitemiz üzerinden erişim sağlayabilirsiniz.
- 2 Pegem Kampüs üyeliğiniz yoksa “Kayıt Ol” butonuna tıkladıktan sonra formu doldurarak üyelik işlemlerinizi gerçekleştirebilirsiniz.
- 3 Üyelik bilgileriniz ile giriş yaptıktan sonra sağ üst sekmede yer alan “Aktivasyon Kodları” alanından kodunuzu aktif edebilirsiniz.
- 4 Aktivasyon işlemini tamamladıktan sonra kategori alanından “Video Dersler” sekmesine tıklayarak videolarınıza ulaşabilirsiniz..

Aktivasyon Kodu kitabımlının ilk sayfasında yer almaktadır.

Aktivasyon Kodu ile aktif ettiğiniz video dersler 31 Ağustos 2022 tarihine kadar geçerlidir.

Pegem Kampüs İletişim Hattı
0312 418 51 55

1. Bölüm

Temel Kavramlar

Psiyolojide Temel Kavramlar.....	1
Psiyolojinin Amaçları.....	1
Psiyolojide Ekoller ve Yaklaşımlar	1
Psiyolojinin Alt Dalları.....	4
Davranışın Fizyolojik Temelleri	6
Duyum ve Algılama.....	13
Algı.....	15
Zekâ Gelişimi ve Kuramları	18
Modern Zekâ Yaklaşımları	20
Güdülenme.....	23
Kişilik	24
Kişilik Kuramları.....	25
Sosyal Psiyoloji Temel Kavramlar.....	34
Sosyal Uyum	34
Tutum	37
Sosyal Algı.....	40
Çözümlü Test.....	43
Cevaplı Test	46
Kaynakça.....	49

2. Bölüm

Psikolojik Danışma Kuramları

Kuram Nedir?	50
Psiyanalitik Kuram	51
Analitik Terapi.....	59
Bireysel Psiyoloji.....	65
Varoluşçu Terapi	71
Birey Merkezli Terapi.....	78
Gestalt Terapi	82
Davranışçı Terapi	90
Bilişsel Terapi	95
Akılcı Duyusal Davranışçı Terapi	103
Transaksiyonel Analiz Kuramı	110
Gerçeklik Terapisi	113
Çözüm Odaklı Kısa Süreli Terapi	119
Feminist Terapi	124
Öyküsel (Anlatımsal) Terapi.....	128
Duygu Odaklı Terapi.....	132
Aile Danışmanlığında Önemli Kuramlar	137
Çözümlü Test.....	143
Cevaplı Test	146
Kaynakça.....	149

3. Bölüm

Psikolojik Danışma İlke ve Teknikleri

Psiyolojik Danışma İlke ve Teknikleri.....	151
Terapötik Beceriler	151
Yapılama	151
Yakından İlgilenme	152
Konuşmaya Açık Davet	152
Asgari Düzeyde Teşvik	153
Duygu Yansıtması	154
İçerik Yansıtması	155
Kişişelleştirme	155
Özetleme	156
Paylaştırma	157
Bağlama	158
Sessizlik	158
Destek Olma ve Cesaretlendirme	158
Yorumlama	159
Çıkarsama Tepkisi.....	159
Terapötik Koşullar.....	159
Empati	159
Saygı	160
Saydamlık	161
Somutluk	162
İlişkinin Şimdi ve Buradlığı.....	163
Kendini Açma	163
Yüzleştirme	164
Psikolojik Danışma Süreci.....	165
Danışanla İlişkinin Kurulması.....	166
Danışanın Probleminin Değerlendirilmesi	166
Psikolojik Danışmada Amacın Oluşturulması.....	170
Stratejilerin Belirlenmesi ve Müdahalelerin Seçimi	171
Sonlandırma ve İzleme	173
Sevk Etme	173
Danışmanlık Stratejileri.....	174
Çözümlü Test.....	176
Cevaplı Test	179
Kaynakça.....	181

4. Bölüm**Davranış ve Uyum Problemleri**

Davranış Problemleri.....	182
Kaygı Bozuklukları	182
Saplantı ve Zorlantı Bozukluğu.....	188
Bedensel Belirti Bozuklukları ve İlişkili Bozukluklar	192
Özeyabancılaşma Kişiliksizleşme/ Gerçekleştirilme Bozukluğu	194
İki Uçlu ve İlgili Bozukluklar ve Depresif Bozukluklar	195
Major Depresif Bozukluk Tanı Kriterleri (DSMV) ...	195
Şizofreni Spektrumu ve Diğer Psikotik Bozukluklar	198
Kişilik Bozuklukları	200
Cinsel Bozukluklar.....	211
Organik Ruhsal Bozukluklar	212
Madde ile İlişkili Bozukluklar ve Madde Bağımlılığı Bozuklukları.....	213
Nörogelişimsel Bozukluklar	214
Beslenme ve Yeme Bozuklukları	224
Dünger Problemler.....	226
Çözümlü Test.....	227
Cevaplı Test	231
Kaynakça.....	234

5. Bölüm**Bireyi Tanıma Teknikleri**

Bireyi Tanıma Teknikleri.....	236
Psikolojik Testler	237
Psikolojik Testlerin Tanımı	238
Psikolojik Testlerin İşlevleri.....	239
Psikolojik Testlerin Sınıflandırılması	239
Çeşitli Psikolojik Testler.....	240
Yeteneklerin Ölçülmesi.....	241
İlgilerin Ölçülmesi	244
Tutum ve Değerlerin Ölçülmesi.....	245
Kişiliğin Ölçülmesi.....	246
Projektif Testler	247

Test Teknikleri.....	250
Maksimum Performans Testleri.....	250
Davranış Testleri.....	252
Test Dışı Teknikler	256
Gözleme Dayalı Teknikler	256
Kendini Anlatma Teknikleri.....	263
Başkalarının Görüşlerine Dayalı Teknikler	271
Etkileşime Dayalı Teknikler.....	277
Diğer Teknikler.....	280
Kaynakça.....	285
Çözümlü Test.....	286
Cevaplı Test	292

6. Bölüm**Grupla Psikolojik Danışma**

Giriş	295
Grup Türleri	299
Grubun Planlanması ve Oluşturulması	303
Grubun Evreleri.....	307
Başlangıç Evresi	308
Geçiş Evresi.....	309
Eylem Evresi.....	311
Sonlandırma Evresi	312
Grup Üyeleri ve Üyelerde Zor Davranışlar	312
Grupla Psikolojik Danışmada Liderlik	315
Grupla Psikolojik Danışmada Terapötik Beceriler	320
Grupla Psikolojik Danışmada Etik.....	323
Grupla Psikolojik Danışmada Etkinlikler	325
Kaynakça.....	327
Çözümlü Test.....	328
Cevaplı Test	331

7. Bölüm**Mesleki Rehberlik ve Kariyer
Danışmanlığı**

Mesleki Rehberlik ve Kariyer Danışmanlığına Giriş.....	335
Kariyer Gelişimini Etkileyen Faktörler	336
Psikolojik Faktörler	336
Sosyolojik Faktörler.....	342
Cinsiyet	342
Politik ve Ekonomik Faktörler.....	343
Mesleki Gelişim ve Kariyer Danışmanlığı Kuramları.....	344
Özellik-Faktör Uyumlu Kuramlar	344
Psikodinamik Yaklaşımlar.....	352
Karar Kuramları.....	360
Gelişimsel Yaklaşımlar.....	362
Sosyal Bilişsel Kuramlar	372
Kariyer Danışmanlığında Yeni Modeller	377
Kariyer Danışmanlığında Ölçme ve Değerlendirme	377
Çözümlü Test.....	380
Cevaplı Test	384
Kaynakça.....	387

8. Bölüm**Psikolojik Danışma ve Rehberlikte
Araştırma**

Bilim.....	388
Bilimin Tanımı ve Tarihsel Arka Planı.....	388
Bilimin Özellikleri	389
Bilimin İşlevleri	390
Bilimsel Araştırma Süreci.....	390
Bilimsel Araştırma Türleri.....	391
Betimsel Araştırmalar	391
Deneysel Araştırmalar	391
Korelasyonel Araştırmalar	392
Veri Türleri ve Verileri Elde Etme Yolları.....	394
Evren ve Örneklem	395
Ölçme Aracında Bulunması Gereken Özellikler	396
İstatistik ve Bilim.....	399
Çözümlü Test.....	406
Cevaplı Test	410
Kaynakça.....	411

9. Bölüm**Meslek Etiği ve Yasal Konular**

Eтик, Ahlak, Meslek Etiği	412
Eтик, Ahlak ve Hukuk Kuralları Arasındaki İlişkiler	413
Psikolojik Danışma ve Rehberlikte Eтик	414
Psikolojik Danışmada Eтик İlkeler.....	415
Psikolojik Danışmanların Eтик İlkelerinin Kaynakları.....	416
Psikolojik Danışmada Eтик Standartlar	416
Genel Standartlar	416
Psikolojik Danışma İlişkileri	417
Ölçme ve Değerlendirme	419
Araştırma ve Yayın.....	420
Konsültasyon	420
Mesleğe Hazırlık	421
Özel Çalışma	421
Personel Yönetimi	422
Psikolojik Danışmada Sözleşme ve Bilgilendirilmiş Onay	422
Psikolojik Danışma Sürecinde Eтик İlkemeler	423
Eтик Karar Verme Kuramları	423
Eтик Karar Verme Modelleri	425
Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri	
Eтик Yönergesi	425
Kaynakça.....	430
Çözümlü Test.....	431
Cevaplı Test	434

**10. Bölüm
Alan Eğitimi - Okul Rehberlik
Hizmetleri**

Okul Rehberlik Hizmetleri ve Özel	
Eğitim Hizmetleri.....	436
Rehberlik Modelleri.....	436
Rehberlik Hizmet Alanları	439
Doğrudan Öğrenciye Sunulan Hizmetler	440
Dolaylı Olarak Öğrenciye Sunulan Hizmetler	448
Okul Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programı Hazırlama	450
Kapsamlı Rehberlik Programları	450
Yenilenen Sınıf Rehberlik Programı.....	457
Rehberlik Türleri	459
Rehberlik Hizmetlerinde Örgütlenme Sistemi.....	480
Ülkemizde Rehberlik Hizmetlerinin Örgütlenmesi	482
Özel Eğitim Hizmetleri.....	493
Kaynaştırma Eğitimi ve Rehberlik	512
Özel Eğitim Sınıfları, Destek Eğitim Odası ve Evde Eğitim.....	515
Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Hazırlama ve Öğretimin Bireyselleştirilmesi	517
Özel Eğitimde Mutlak ve Bağıl Değerlendirme	519
Çözümlü Test.....	520
Cevaplı Test	526

PSİKOLOJİDE TEMEL KAVRAMLAR

TEMEL KAVRAMLAR

- Psikolojinin Amaçları
- Psikolojide Yaklaşımlar
- Psikolojinin Alt Dalları
- Davranışın Fizyolojik Temelleri
- Duyum ve Algı
- Zekâ Gelişimi ve Kuramları
- Güdülenme
- Kişilik
- Sosyal Psikolojide Temel Kavramlar

PSİKOLOJİNİN AMAÇLARI

Diğer bilim dallarında olduğu gibi psikolojinin de temel birtakım amaçları vardır. Psikoloji bu amaçlar çerçevesinde insan davranışının temellerini anlamaya çalışır. Bu amaçların neler olduğunu kısaca ele alalım.

Betimleme: Davranısları betimlemek psikolojinin ilk ve en temel amacıdır. Betimleme, davranışların tanımıdır. Davranısların keşfedilerek tanımının yapılması betimlemenin ilk aşamasıdır.

ÖRNEK

"Davranış nedir? Uyarıcı nedir?" gibi sorular sorularak bunların tanımı yapılmaya çalışılır. Bu betimlemelerden sonra tanımlanan kavramlar sınıflandırılır ve son aşamada ise kavramlar arasındaki sebep-sonuç ilişkileri ortaya konulur.

Açıklama: Burada kuramların derinlemesine izahı ve kuramsal ilke ve yasaların açıklanması söz konusudur.

ÖRNEK

Örneğin, olaylar beklediğinizden farklı geliştiğinde neden gülersiniz? Hangi şartlar kişiyi intihara yönlendirir? "Davranış nedenleri nelerdir?" gibi soruları cevaplar.

Yordama (Öngörü): Yordama, olayların önceden tahmin edilmesidir. Yordama, araştırma sonuçlarına dayanarak yapılabilir. Yordama; yasa ve ilkelerde, kuramlarda belirtilen ilişkiler kullanılarak da yapılabilir.

ÖRNEK

Sınıf arkadaşınızın utangaç olduğuna inanıyorsanız, proje sunumu için kalabalık sınıfın önünde konuşması gerektiğinde arkadaşınızın çok rahatsız olacağını tahmin edersiniz.

Kontrol: Yordama sayesinde (yani olaylar, davranışlar önceden kestirilerek) olaylar veya davranışlar kontrol altına alınmaya çalışılır.

ÖRNEK

Psikoloji kuramlarından bazıları insanlara psikolojik faktörleri nasıl kontrol altında tutup sigara içmek gibi sağılsız davranışlardan uzak durabileceklerini öğretir.

PSİKOLOJİDE EKOLLER VE YAKLAŞIMLAR

Psikolojinin Tanımı

Psikoloji, psyche (nefes, ruh, zihin) ve logos (düzenli söz, bilgi) kelimelarının birleşmesinden meydana gelmiştir. Kelime anlamı "ruh bilgisi"dir. Ancak değişik tanımlar verilmesine rağmen o, en genel anlamda "insan davranışlarını ve zihinsel süreçleri ile birlikte bunların altında yatan nedenleri inceleyen bilim dalıdır."

Tarihsel Süreç

1879'da Alman Psikolog Wilhelm Wundt tarafından Leipzig'de kurulan psikoloji laboratuvarı ile psikoloji, deneysel bilim dalı olma unvanını kazanmıştır. İlk psikoloji deneyleri burada yapılmıştır. Daha sonra Avrupa'nın değişik yerlerinde ve Amerika'da da birçok psikoloji laboratuvarı açılmıştır.

Psikoloji felsefeden ayrılop bağımsız bir bilim hâline geldikten sonra - kısmen de olsa- bazı filozofların düşünce biçimlerinin etkisinde kalmıştır. Sistem ve ekol olarak gelişen psikoloji akımları ortaya çıkmıştır. Ekoller genellikle tek yanlı görüşlerdir. İncelemek istedikleri konuya temel ögeler açısından ele alırlar. Determinist anlayışadırlar.